

Izda je vsek dan nova do-
delj na pravilno.

Issued daily except Sunday
and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LETO—YEAR XV.

Cena 50c. Entered as second-class matter January 22, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Subscription \$5.00
Yearly.

Uradni in upravni pro-
stori: 2657 B. Lawndale ave.

Office of publication:

2657 B. Lawndale ave.

Telephone: Lawndale 4615.

RUSIJA POJDE SVOJO POT, AKO NE ODBI PRAVIC V GENOVİ.

Lenin se pripravlja na pot na ge-
novsko konferenco; ima jasno
začrtan program.

RUSKI PROGRAM FRANCO- SKIH IMPERIALISTOV.

Riga, 20. marca. — Iz Moskve
poročajo, da Lenin pojde na ge-
novsko konferenco v družbi Če-
rina, Krasina, Joffra in drugih
sovjetkih diplomata ter eko-
nomskih večakov. Ruska delega-
cija bo štela okrog 40 oseb in po-
tovala bo s parnikom po Črnem
morju preko Carigrada in po Sre-
dozemskem morju direktno v Ge-
novi. Priprave za pot so že v teku.

Po zadnjih poročilih iz Moskve
je Lenin dejal, da Sovjetska Ru-
sija je pripravljena pogajati se v
Genovi samo do gotovih mej, pre-
ko katerih pa ne pojde. Ako kon-
ferenco ne sprejme ruskih pogo-
jev, dobo preteganja vas nadaljnja
pogajanja s kapitalističnim sve-
tom in Rusija pojde sama svojo
pot rekonstrukcije s svojimi last-
nimi pripomočki in zakladi.

Moskva, Sovjetska Rusija, 19.
marta. — Jutri se otvorijo deseti
ruski kongres komunistične stranke,
ki se prilečuje z veliko nape-
nostjo. Na lanskem kongresu, ki se
je vršil pred enim letom, je Lenin
predložil stranki svoj program
"ekonomskega umika", ki je bil
sprejet. Lestni kongres bo pre-
gledal rezultat novega programa
in ga mogoče spremeni ali pa še
bolj razširiti. Zadnji Leninov go-
vor na zborni kurssi delavcev dokazuje,
da program ostane, toda
nadaljnji koncesiji ne bo več.

Pariz, 20. marca. — Francoski
eksperti, ki so včeraj odpotovali
v London, kjer se danes otvorja
preliminarna konferenca za inde-
lanje agende genovskega zborova-
nja, so vzelih seboj načrt rekon-
strukcije za Rusijo. Kolikor je
znan, bo zahtevala Francija, da
se mora Rusija večjidel same re-
konstruirati. V ta namen mora
Rusija dati posebne pravice ino-
zemskim kapitalistom v gotovih
distrktih in povrtnit tovarne,
rudnike in olje ter zemeljska biv-
ša inozemskim lastnikom, kateri
so izgubili ta posestva med revo-
lucijo.

Nova o obsodbi Ghandija se
je raznesla, kakov ogenj po vsem
Almadabdu in velika množica
ljudstva je pridrla pred sodno
poslopje. Nemirov ni bilo, toda
britiske oblasti se boje, da obsodba
Ghandija izvoste izbruhne večjih iz-
gredov.

Kairo, Egipt, 20. marca. — Pred
palačo novega egyptovskega kra-
lia Ahmeda Fuada, ki je postal
vladar po milosti Velike Britani-
je, so bile včeraj sovražne de-
monstracije dijakov. Policia je
streljala na demonstrante in trije
so bili ubiti.

Angleški kralj George V. in
vznanji minister Curzon sta posla-
la Ahmedu Fuadu čestitke.

Carist Semjonov — bigamist.

Tokijo, 19. marca. — Tukajenji
ameriški poslanik Warren je pre-
dal dokumente od Zenajde Sem-
jonove, prve žene koščkega atama-
na Semjonova, ki dokazujejo, da
ima Semjonov dve ženi. Prva
žena ni še danes postavljena ločena
od njega, toda ataman se je kljub
temu poročil z neko Heleno
Terskiejovo, katera je odpotova-
la z njim v Ameriko. Zenajda
Semjonova je sporocila poslaniku,
da njena zadnja inštanca je ameri-
ško ljudstvo, na katerega ape-
lira za svoje pravice.

KAKO SLUŽIJO KORPORACI-
JE ZA JAVNO SLUŽBO LJUD-
STVU?

Chicago, III. — Delaveci in de-
lavke, ki se poslušajo cestne
telefoni, plačajo z svojo vozino
vse, kar si cestnozelezniki druž-
be požele. Plačajo mastne, divi-
lende, dake, visoke plače ravnateljev
in seveda tudi rezervni sklad, iz katerega naj bi še de-
nar za poboljšave in popravila.
Ali se kaj izboljšuje cestnozelez-
nički obrat? Seveda! Udobnosti
so take, kadar delaveci zjutraj od-
hajajo na delo in zvezri prihaja-
jo na delo, da so v vozovih na-
čeni kot sardelle v škatljih. Ako
se delaveci hoteli sebi dobro, bi že
zdravnej izvolili v državno zako-
modajo in v občinski svet može, ki
se izrekli za poobčinjenje vseh
korporacij za javno službo.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Chicago, Ill., tork, 21. marca (March 21) 1922.

Subscription \$5.00
Yearly.

STEV.—NUMBER 67.

JAPONCI BODO POMAGALI POTLAČITI REVOLUCIJU V INDIJI.

Washington, D. C. — Ameriška
komisija za doseglo samovlade v
Indiji poroča, da je prejela iz za-
nejivih virov v Londonu in Tokiju
informacije, da je Velika Britanija
prečila Japonsko za pomoč pri
potlačenju revolucije v Indiji, ako
se sedanje pasivno gibanje prelevi v splošno vstajo. Prošnja
Anglike se naslanja na klavzule v
britaško-japonski aliančni pogobi, ki
ostane v veljavni, dokler ne
bo ratificirana pogodba pacifične
četverosporazuma.

GHANDI OBSOJEN NA ŠEST LET JEČE.

Indijski voditelj nacionalistov se
je zahvalil sodniku za ob-
sodo.

IZGREDI PROTIV EGIPTOVSKIE MU KRALJU.

Ahmadabad, Indija, 19. marca.
Mohandas K. Ghandi, vodja ne-
kooperativnega gibanja proti
Angležem v Indiji, je bil včeraj
obsoten na šest let zapora brez
trdega dela. Obtožen je bil "izzi-
vanja punta proti državi".

Ko ga je sodnik vprašal, če se
čuti krivega, je Ghandi odgovoril,
da v smislu zakona je kriv vsega,
esar je obtožen, in če sodnik misli,
da je zakon krivčen in on
(Ghandi) nedolžen, tedaj mora
reznigrati, v nasprotnem slučaju
pa mora izredi najostrejšo kazeno.

Sodnik je dejal, da priznava, da
je Ghandi v obeh njegovih reja-
kov velik narodni voditelj in mož
velikih idej, ki živi plenilno, da
je svetovno življenje, toda so-
dne mora videti v njem le člove-
ka, ki se čuti krivega, da je pre-
iomil zakon, zato mora biti kazno-
van. Dalje je rekel sodnik, da ne
more razumeti, kako je mogel
Ghandi učiti nekravo revolucijo
in trdno verjeti, da njegovi na-
uki ne bodo provocirali krvavih
izbruhov. Sodnik je poklical v
spomin slučaj agitatorja Tilaka,
ki je bil obsojen pred dvanaest
leti, in nato je prisodil Ghandiju
enako kazeno: šest let ječe.

Nova o obsodbi Ghandija se
je raznesla, kakov ogenj po vsem
Almadabdu in velika množica
ljudstva je pridrla pred sodno
poslopje. Nemirov ni bilo, toda
britiske oblasti se boje, da obsodba
Ghandija izvoste izbruhne večjih iz-
gredov.

Nova o obsodbi Ghandija se
je raznesla, kakov ogenj po vsem
Almadabdu in velika množica
ljudstva je pridrla pred sodno
poslopje. Nemirov ni bilo, toda
britiske oblasti se boje, da obsodba
Ghandija izvoste izbruhne večjih iz-
gredov.

Washington, D. C. — Koliko se
zanimajo za odpravo brezposelnosti
v kongresu, se kmalu pokaže,
ko pridejo na dnevni red predloge
za zgraditev naprav za ume-
no namakanje zemlje, osuševanje
barje in naseljevanje na dr-
žavna zemljišča, ki zdaj niso pod
plugom, ker so tla presuha ali pa
premokra.

Gompers in ekskutiva Ameri-
ške delavške federacije sta dela-
na na to, da se potrebitne predloge
predlože kongresu in se tako res
prične z delom za odpravo brez-
poselnosti.

Gompers sam pravi, da je zre-
ba, izvršiti potrebna dela ob re-
kama Colorado in Mississippi, da
se tako spremeni nerodovitni
svet v cestočne polje. Nahajajo se
puščave, kateri primanjkuje vo-
da, pa zopet so močvirja, ker je
preveč vode, ki se nima kam od-
tekati. Po njegovem mnenju bi
se pa tudi ozivila transportacija
na rekah, ako se osušne barje ob
Mississippiju in napravijo
potrebni kanali za odtekanje vo-
de ob času povodnj.

On meni, da se tako ogromno
delo izvrši in da se naselje do-
služeni vojaki na teh državnih
zemljiščih, da naj vlada izda po-
trebne obveznice.

BOMBARDIRANJE S KOLAČKI
JE REŠILO \$350.

Chicago, Ill. — William Fil-
iponis je knupil kolačke v pekarji
za svojo restavracijo. Da odreže
pot, se je poslužil bližnjega prek
železniških tirov. Na železniških
tirih sta kot iz tal vzrastli dve
seni pred njim in vsaka je imela
samokres v rokah. "Roke kvil-
ske!" je ukazala ena senca. Fil-
iponis ni ubogal, ampak je pričel
metati kolačke v bandita, ki sta
zmedli streljala kar tjevendan,
ne da bi zadela Filiponisa, ki je
sprejet, toda njeni podporniki
bodo vrženi iz javnega življenja.

Chicago in okolica: V sred-
nem, večji del oblačno in
hladno. Menjajoči se vetrovi.
Temperatura v zadnjih 24. urah
najvišja 35, najnižja 30. Urne
izide ob 5:58, zaide ob 6:02. Da-
ne xutrij ob 3:49, začetek spo-
mladi. Dan in noč sta enako
dolga.

VРЕМЕ.

Chicago in okolica: V sred-
nem, večji del oblačno in
hladno. Menjajoči se vetrovi.
Temperatura v zadnjih 24. urah
najvišja 35, najnižja 30. Urne
izide ob 5:58, zaide ob 6:02. Da-
ne xutrij ob 3:49, začetek spo-
mladi. Dan in noč sta enako
dolga.

POGOĐA V CLEVE- LANDU OBNOVLJENA.

44 UR DELA V TEDNU IN DRU- GE PRIDOBITVE V KEMPAJNI INDUSTRIJI OSTANEO.

Sporazum se je dosegel ob času,
ko trg za krojake produkta ni iz-
redno ugoden.

Cleveland, O. — Dosegel se je
sporazum med organizacijo kro-
jaških delavcev Amalgamated
Clothing Workers of America in
podjetniško organizacijo Cloth-
ing Manufacturers' Association
of Cleveland. Pogodba je bila
podpisana za eno leto in se po-
enem letu avtomatično ponovi, a-
ko ena ali druga stranka ne izre-
če devetdeset dni pred potekom
pogodbe, da se pogodba spremeni.

To je velik uspeh vprsto raz-
mer, ki prevladujejo v industriji.
Brezposelnost je velika, v drugih
krajih pa podjetniki nastopajo
bojevito proti delavškim strokov-
nim organizacijam in takov ugro-
žajo njih obstojo.

Po novi pogodbi ostane štiri in
štirideset ur dela v tednu. Cesur
ne dolgo se plieča s časom in pol.
Delaveci, ki sodijo, da so bili po-
krivici odpuščeni, imajo pravico
se pritožiti na razsodišče.

Ob času slabe sezone se delo
razdeli med vse delavce enako.

Za reševanje sporov postoji
razsodišče, ki stoji iz treh čla-
nov. Enega izvoli strokovna orga-
nizacija, drugega podjetniki, tro-
trega pa izvoli obe stranki, ki
so pritožili.

Belgrad, Jugoslavija, 19. marca.
Jugoslovanska vlada je zadovoljna z
naložbo Italije glede redkih
homatij.

REKA OKUPIRANA PO ITALI- JANSKIM ČETAH.

Trst, 20. marca. — Italijanske

čete so včeraj in deloma že v sobo-

to okupirale mesto Reka in okoli-

ško osemlje. Komisar italijanske

vlade je povabil vodilne stranke

na Reki, da naj organizirajo za-

čano vlado, ki bo imela vajeti

toliko časa, da se izvrše volitve.

Občinstvo, ki lastuje tekstilne

barone v novoangloških državah

so pričeli z javno propagando v

časopisu, da tako postavljo v slabo

stavkarje in napeljejo vo-

do na svoj milij. Ali ta podjetniška

propaganda je imela naspro-
ten učinek in se je pričela izkazovati,

da je velike vrednosti za

strajkujoče tekstilne delave.

Stavkarji so predlagali, da se

sporne zadeve predložijo razsodi-

šču v ramsebo. Razsodišče se ve-
da mora biti nepristransko. Podje-
tniki so to pogodbo odklonili in

podali posebno izjavo, ki jih zdaj

teče. Večinsko časopisje je podjetniško

razsodišče seveda pričelo zavajati

z učinkom, da je podjetniška

propaganda vredna.

Belgrad, Jugoslavija, 19. marca.
Jugoslovanska vlada je včeraj

objavila sledče poročilo glede

homatij na Reki.

"Italija je namenjena vpostavljanju

status quo (prejšnji polož

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODSTAVKE JEDINSTVA

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODSTAVKE JEDINSTVA

Cene oglasov po dogovoru. Rokopis je na voljo.

Naročnina: Zedinjene države (Izven Chicago) \$5.00 na leto. \$15.00 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$8.50 na leto, \$2.50 na pol leta, \$1.50 za tri mesece, in za inozemstvo \$2.00.

Naslov se vse, kar ima stik z Italijo:

"PROSVETA"

2657-59 So. Leland Ave., Chicago, Ill.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Society.

Owned by the Slovene National Society.

Advertising rates on application.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.00, and foreign countries \$6.00 per year.

"MEMBER of The FEDERATED PRESS"

Datum v oklepjanju n. pr. (March 31-32) poleg vsega imenu na naslovu pomeni da vam je s tem davčen poteka naročnina. Povevilo je pravljeno, da ne vam ne ustavi list.

ITALIJANSKA IMPERIJALISTIČNA POTEZA!

Ali ne zna med jugoslovanskimi državniki nikje izigrati žaha?

Trieste italijana (italijanski Trst)! Tako so vzlikali italijanski imperijalisti in šovinisti po sklenjenem premirju. In kaj so te besede pomenile? V italijanskem imperijalističnem in šovinističnem jeziku so pomenile, da bodo morali vsi narodi v zaledju, ki se hočejo poslužiti Jadranskega morja kot pot za svojo trgovino, plačevati Italiji mitnino.

Pametni ljudje so rekli, da te besede posamejno smrt za industrijo in trgovino v Trstu, kajti če Trst ne pride do Jugoslaviji, nima zaledja, ki je potrebno za razvoj trgovine in industrije v Trstu. Trst postane navadna ribiška vas.

Italijanski imperijalisti in šovinisti so rastumeli te besede. Dvorni "pesnik" D'Anunzio je odšel z arditi, proteorijanci italijanskega imperijalizma na Reko, da prepreči, da Trst ne postane ribiška vas, ampak da se skozi njega steka vsaka trgovina, ki ilče Jadransko morje za svojo pot.

Igra z D'Anunziom in arditi se je obnesla. Reka, ki je bila določena, postane samostojna država, je bila z homatijami, katere je vprizoril D'Anunzio s svojimi arditi na željo iz Rima, za nekaj časa zadržana, da se ni mogla preko nje iztekat trgovina. D'Anunzio je igral dosledno svojo ulogo, dokler niso bili v Rimu prepričani, da je Reka kot pot za prekmorsko trgovino popolnoma unidena. V Rimu so rekli: "D'Anunzio dosti je, dovršil si svojo ulogo." D'Anunzio je razumel in odmaril je s svojimi arditi. Pred svojim odhodom je še enkrat zaigral naučeno komedijo, kako težko se poslavila od Reke, in D'Anunzio je izginil v pozabljalost, v tisti nič, iz katerega se je pričkal, ko so ga italijanski imperijalisti in šovinisti potrebovali za svoje načrte.

Reka še ni bila uničena, kot so sanjali italijanski imperijalisti v Rimu. Komaj je D'Anunzio s svojimi arditi, ki so bili ves čas pod zaščito topov italijanske mornarice, odmarširali iz nje, je pričela celiti svoje rane in trgovina, ki se je prej stekala prek Trsta, je počasi pričela leži skozi njo. Ležla je v začetku, pričela je stopati, končno je tekla. Trst, no Trst je pričel zopet pešati, počasi umirati in v življenju ga niso mogli spraviti tudi glasni kriki italijanskih ardитov, šovinistov in imperijalistov: "Zivel italijanski Trst!"

V Rimu so vse to dobro opazili in videli. Treba je bilo zopet "puč", da se trgovina napelje na Trst. Ali kako? Arditov in druge šovinistične sodegrave je bilo premalo na Reki, da napravijo zgago. To so pokazale volitve, pri katerih so italijanski šovinisti propadli. Treba jim je bilo pomagati, da na Reki prične teror isnova in da se tako ustavi prekmorska trgovina prek Reke. Iz Trsta in drugih krajev Italije so pričeli arditi prihajati na Reko. Ko so mislili, da so dosti močni, so vprizorili naročeni "puč". In Reka je bila zopet zaprta za trgovino.

Brojovke v soboto pripovedujejo, da Italija ni premlila rappalske pogodbe, da ona ni vedela, da odhajajo arditi na Reko, ampak ona zdaj odpolje tje eddešek svoje armade s karabinjerji vred, da tam skrbi za red in mir, ker je ona prevzela protektorat nad Reko.

Vse skupaj je igra italijanskih imperijalistov! O tem ni danes več dvoma. Te igre ne vidijo le tisti, ki so duševno slepi. Italijanski imperijalizem hoče na vsak način zabraniti tok prekmorske trgovine pred Reke. Zaradi tega je bila še enkrat vprizorjena komedija, ki jo je igral dvorni "pesnik" D'Anunzio dosledno z razliko, da je sicer spremenjena, pa tudi štati so drugi.

Rappalska pogodba je bila preomljena v tistem trenotku, v katerem so pričeli italijanski arditi prihajati na Reko v večjem številu. Ako je bil Italiji poverjen protektorat nad Reko, je bila vprav njena dolžnost, da se pobriga, po kaj odhajajo arditi na Reko. Italija ni izvršila te svoje dolžnosti in je dovolila, da so odhajali arditi na Reko z namenom, da tam vprizore "puč". In ker Italija ni storila te svoje dolžnosti, je izgubila svoj protektorat nad Reko, kakor izgubi varuh pravico nad svojim varovancem, ako se ne briga za njegov dobrobit.

Italijanski imperijalisti so dvakrat igrali eno isto igro z namenom, da uduše trgovino na Reki in da jo napeljejo

na Trst. In zdaj je manjša čas, da se tudi jugoslovanski državniki zbude iz svojega dremanja in povejo Italiji, kar jih gre. Najprvo je pa treba, da se znebe svojih francoskih imperijalističnih priateljev in naj si pojdejo nove prijatelje, ki niso imperijalistični in šovinistični, aksi hočejo govoriti svobodno. Kajti če tega ne store, bo kmalu koč jugoslovanskih kronic za en dolar, vrednost italijanske lire bo pa rasla. Z italijanskimi imperijalisti v Rimu je enkrat treba spregovoriti tisto resno besedo, ki je potrebna, in opustili bodo svoje imperijalistične muhe. Dokler bodo pa take klofute v Belgradu molče sprejemali, kot je bila zdaj izvršena na Reki, se bodo pa še rečali italijanski imperijalisti v Rimu Jugoslovom kot dobrim ljudem, ki na vsako breco napravijo uljuden poklon.

SLIKE IZ NASELBINI.

Furgleova, W. Va. — Iz naše naselbine nimam za poročati ravno veselih novic. Delavške razmere so zletje pod mičo. Nekaj rokov so obratne razki dan, drugi pa so prenehali z obratovanjem.

Hitr se nam bliža 1. april, ko bo predčasna pogodba med premagariji in operatorji. Očakujem, da bo vse zanesljivo.

Hitro se nam bliža 1. april, ko bo predčasna pogodba med premagariji in operatorji. Očakujem, da bo vse zanesljivo.

Hitro se nam bliža 1. april, ko bo predčasna pogodba med premagariji in operatorji. Očakujem, da bo vse zanesljivo.

Hitro se nam bliža 1. april, ko bo predčasna pogodba med premagariji in operatorji. Očakujem, da bo vse zanesljivo.

Hitro se nam bliža 1. april, ko bo predčasna pogodba med premagariji in operatorji. Očakujem, da bo vse zanesljivo.

Hitro se nam bliža 1. april, ko bo predčasna pogodba med premagariji in operatorji. Očakujem, da bo vse zanesljivo.

Hitro se nam bliža 1. april, ko bo predčasna pogodba med premagariji in operatorji. Očakujem, da bo vse zanesljivo.

Hitro se nam bliža 1. april, ko bo predčasna pogodba med premagariji in operatorji. Očakujem, da bo vse zanesljivo.

Hitro se nam bliža 1. april, ko bo predčasna pogodba med premagariji in operatorji. Očakujem, da bo vse zanesljivo.

Hitro se nam bliža 1. april, ko bo predčasna pogodba med premagariji in operatorji. Očakujem, da bo vse zanesljivo.

Hitro se nam bliža 1. april, ko bo predčasna pogodba med premagariji in operatorji. Očakujem, da bo vse zanesljivo.

Hitro se nam bliža 1. april, ko bo predčasna pogodba med premagariji in operatorji. Očakujem, da bo vse zanesljivo.

Hitro se nam bliža 1. april, ko bo predčasna pogodba med premagariji in operatorji. Očakujem, da bo vse zanesljivo.

Hitro se nam bliža 1. april, ko bo predčasna pogodba med premagariji in operatorji. Očakujem, da bo vse zanesljivo.

Hitro se nam bliža 1. april, ko bo predčasna pogodba med premagariji in operatorji. Očakujem, da bo vse zanesljivo.

Hitro se nam bliža 1. april, ko bo predčasna pogodba med premagariji in operatorji. Očakujem, da bo vse zanesljivo.

Hitro se nam bliža 1. april, ko bo predčasna pogodba med premagariji in operatorji. Očakujem, da bo vse zanesljivo.

Hitro se nam bliža 1. april, ko bo predčasna pogodba med premagariji in operatorji. Očakujem, da bo vse zanesljivo.

Hitro se nam bliža 1. april, ko bo predčasna pogodba med premagariji in operatorji. Očakujem, da bo vse zanesljivo.

Hitro se nam bliža 1. april, ko bo predčasna pogodba med premagariji in operatorji. Očakujem, da bo vse zanesljivo.

Hitro se nam bliža 1. april, ko bo predčasna pogodba med premagariji in operatorji. Očakujem, da bo vse zanesljivo.

Hitro se nam bliža 1. april, ko bo predčasna pogodba med premagariji in operatorji. Očakujem, da bo vse zanesljivo.

Hitro se nam bliža 1. april, ko bo predčasna pogodba med premagariji in operatorji. Očakujem, da bo vse zanesljivo.

Hitro se nam bliža 1. april, ko bo predčasna pogodba med premagariji in operatorji. Očakujem, da bo vse zanesljivo.

Hitro se nam bliža 1. april, ko bo predčasna pogodba med premagariji in operatorji. Očakujem, da bo vse zanesljivo.

Hitro se nam bliža 1. april, ko bo predčasna pogodba med premagariji in operatorji. Očakujem, da bo vse zanesljivo.

Hitro se nam bliža 1. april, ko bo predčasna pogodba med premagariji in operatorji. Očakujem, da bo vse zanesljivo.

je človek bolan in nima denarnih sredstev ter poleg tega ne spada nobenemu podpornemu društvu, da ga vse zametne, nikdo ga ne maja v posodah je le v nadlegu. Tak revez je končno navezen na sirotišnico ali "poor house".

Videl sem sinčaj, kakorinh se je pripetilo mnogo po Uniji. Nekeč sem prišel v naselbino na za-

padu, kjer je naselbino prečinje stevilo Slovencev. Dobil sem še in sed vrnaselj k rojakom za stanovanje in hrano. Prvo, kar me je vprašal gospodar, je bilo, ce sem član kakega podpornega društva. Vprašal sem ga, zakaj ne vprašuje v odgovoril, se sem član podpornega društva, da dobim pri njem stanovanje, društvo ne. Seveda sem bil član ka-

kor sem se danes.

Clan našega društva, pripelje k prihodnji seji prvo nedeljo v aprili kar največ mogoče novih kandidatov.

Slovencem in drugim Slovenom

tudi naznanjam, da smo ustanovili v ti okolici socijalistični klub.

228 J. S. Z., katerega seje se vrati. Ta želite se jim ne bo izpolnila, daščavno se na vso med pri-

zadajo spraviti nas na nekdanje.

V soboto dne 25. marca bomo

preidili veselico v prid kluba, pri-

čemur bodo igrali hrvaški tamburaši. Rojaki, pridite v čim večem številu in pristopajte k klubu, da pojačamo naše vrste.

Omeniti moram še, da smo imeli 12. marca shod v Osrednjem kinogledišču. Nastopili govorniki so govorili o solidarnosti. Med njimi je bil tudi organizator veteranov svetovne vojne H. E. Ely, na kar smo ustavili postajo dotedne organizacije. To organizacijo je u-

naložil 9 bivalih vojakov iz Francije.

Organizacija sama zavzemala dobro stališče, posebno za delavško.

delavško, za kar sodeluje, da bodo ponosno vse delavke organizacije in bi skupno delovali za dose-

janje politične poti, tudi do strokovne organizacije.

Cilj delavskih nasprotnikov je ukriti delavstvo potom stradala,

da ne tako napravijo le povsem dobro zdravje vse delavcev organizacije, da bodo zdravili vse delavke organizacije in bi skupno delovali za do-

ne pravice. To organizacija ni ka-

kor je sledišča slično n. pr. bi

močno zgodilo samo pri Culafrih. V Vinovec se je pripe-

ljal 7. februar v javni minister general Zečevič, ki se ni mogel odprejeti naprej v svojem salonu skupščini vojski zaradi velikega snežnega meteca. In kaj si je

zmenili britanski general Zečevič, bivali vojni minister Čeprav ni

bil po odredbi predmetnega mi-

ničnega nosilca pravice, veziti

se v separacijskem vozu, ker

ni ved minister, je izdal povelenje,

da mora dobiti dovolj perila, uni-

form, pokrival, obuval in še celo

barsk za prebivališča! Število

bivalnih vojakov je že narastlo na

7000, kar se ni zgodilo niti v zadnji avtomobilski vojni!

Belgrajski li-

sti krivijo teh "slovenskih atak"

kakor jih imenujejo vojne upra-

ve, zaradi katerih je že leglo v

prerani grob čez 3000 rekrutov.

Vojaki iz vseh rekrutskih mest

post

F. M. Dostoevskij:

BESI

Roman v treh delih.

Preložil Vladimir Levstik.

SEDMO POGлавјЕ.

Pri naših.

I.

Virginskij je živel v lastni hiši, bolje rečeno, v ženini, v Mravljnjici ulici. Bila je lesena, enodostropna stavba; drugih prebivalcev v njej ni bilo. Pod pretežo gospodarskega godovanja se je bilo zbralo do petdeset ljudi na večernu zabavo, ki je bila prav malo podobna običajnim godovnim večerom. Že v začetku svojega skupnega življenja sta bila Virginska enkrat za vselej soglasno sklenila, da je zelo bedasto zbirati roste na godovni dan, ker "ni nobenega vzroka veseliti se." V nekaj letih sta se popolnoma oddaljila od družbe. Čeprav je bil Virginskij nadarjen človek in nikakor ne siromak, so ga imeli vendar vsi za čudico in mu zamerili, da ljubi samoto in govor "ošabno". Madam Virginskaja je opravljala polek babice in zavzemala že vseledi tega najnajveč mesta na družbeni lestvici; vselej moževi oficirski stopnji so jo čislili manj od popadje. Toda o ponajnosti, ki bi bila odgovarjala njenemu stanu, ni bilo duha ne sluha. In po njenem pneumevinem in nedupljivo očitnem romanu z malopričnim "kapitanom" Lebjadkinom so ji celo najraznolijevje naše dame z vidnim preziranjem obrnile hrbot. No, madam Virginskaja se je delala, kakor da je sama hotela vse to. Zanimivo je, da so vse te stroge dame v slučajih nočnosti po možnosti klicale Arino Prohorovno (to je, druge Virginske), četudi smo imeli razen nje še tri druge babice v našem mestu. Celo graščkinje z dežele so pokljale ponjo, tako zaverovano je bilo vse v njeni znanju, spremnost in srečno roko v odločilnem trenotku. Samo po sebi je prišlo do tega, da je prakticirala edino že v najbogatejših hišah, zakaj denar je ljubila do lakomosti. Začutiva, tako vso svojo moč, se je nazadnje povsem odvalila brzdati svoj značaj. Pri svojem poslu v najuglednejših hišah je večkrat — lečko da nalaže — prestrašila slabozivno porodnico s kakin nezaslužanim nihilistovskim zanemarjenjem spodbuditi ali norčevanjem iz "vseh svetih reči," najraja takrat, kadar so bile svete reči posebno na mestu. Po kategoričnem zatrdirju našega štabnega zdravnika Rozanova, ki tudi pomaga pri porodiči, je neko porodnico, ko je vpila v svojih mukah in klicala vsegamogočnega Boga na pomoč, praveno teh bogokletstev Arine Prohorovne, nenadnih "kakor strel iz puške", tako prestrašilo, da je bila hipoma rešena brezema. Toda kadar je bilo treba, Arina Prohorovna vselej svojemu nihilizmu nikakor ni prezirala niti družbenih niti najbabevernejših starodavnih šeg, če so ji mogle kolikaj koristiti. Za noben denar bi naprimer ne bila zamudila novorojenčkovga krsta; oblačila se je zanj vselej v zeleno židano obliko z vlečko ter si razčesavalila šinjon v neštete kodre, čeprav je o vsekm drugem času skoraj z nasledil gojila svojo vnanjo zanemarjenost. In dasi je kazala med cerkvencem opravilom "najnesramnejši obraz", tako da je bilo še duhovščini nerodno, je po končanem obredu zmerom sama podujala šampanje — zato je prihajala tako nadščpana — in gorje mu, kadar bi bil poizkusil vzeti čas, ne da bi jistnil darilo!

Gostje, ki so bili nočej zbrani pri Virginskem, so nudili vsi nekam službo in nenavadno silko. Niti prigrizka niti kar ni bilo videti. Sredi velike obednice z nemansko starimi sinjimi tapetami je stalo dvoje miz, porinjenih druga k drugi in pokritih z belim, ne več čistim prtom, na njih pa sta brenčala dva samovarja. Ogromen pladenj s petindvajsetimi kozareci in jorbami z nadušnim belim kruhom, narezanim na mnogo koscev, podobno kakor v uglednih deških in deških vrgajališčih, sta krasila konec mize. Čaj je nalivala madamina sestra, tridesetletna devica z belimi trepalnicami in nevidljimi obrvimi, molčedno in strupeno bitje takisto "najmodernejših nazarov", ki je bilo hkrati strah in trepet Virginskega v lastni domači hiši. Vseh navzočih dam je bilo troje: gospodinja, njena brezobryna sestra in gospodična Virginskaja, sestra gospodarjeva, pravkar došla iz Petrograda. Arina Prohorovna, postavno sedemindvajsetletna dama dokaj čedne, četudi malec skuštrane vnanosti, je sedela za mizo v zelenasti volneni delavnški obliki ter mjerila goste s smelimi očmi, kakor bi se ji mifilo reči: "Vidite, prav ničesar me ni strah." Gospodična Virginskaja iz Petrograda, študentka in nihilistka, čedna, sita in polna kakor žoga, temno-rdečih lie in nizke rasti, je stolovala do malega še v potni obliki zraven Arine Prohorovne; v rokah je stiskala zvitki nekakšnih papirjev, in njen pogled je nestručno skakal od gosta do gosta. Virginskij sam ni bil prav zdrav nočej; vseeno je sedel v naslanja za čajno mizo. Tudi gostje so vse sedeli; to svečano razmeščenje po stuhih okrog mize je pričelo o bližnji seji. V videnem občinem pričakovanju učnega važnega je tekel sicer glasni razgovor o samih postranskih ročeh. Ko so zagledali Stavrogina in Verhovenskega, je mahoma vse umolknilo.

Da bo več pregleda si dovolim nekaj besed v pojasnilo.

Vsa ta povabljenia gospoda se je bila pač govorila v prijetni nafti, da zve nekaj posebno zanujivega. Navzoči gostje, ki jih je Virginskij skrbno izrekel za nočnjajo "šoj", so predstavljali cvet najbolj živordečega liberalizma v našem sjarodavnem mestu. Ōmenim še, da je bilo vmes tudi majhno število ljudi, ki drugače sploh niso prihajali v hišo. Večina gostov seveda ni imela pravega pojma, zakaj so jih povabili. Res da so smatrali Pjotra Stepanoviča za poverjenika in pooblaščeno inozemske organizacije; ta misel

se je mahoma vkoreninila in je naravno prijala vsem. Vendar pa v tej družbi meščanov, zbranih v dozdevnem praznovanju godu, ni manjkalo oseb, počasneih z dolgoletno nalogom. Pjotr Verhovenskiemu se je bilo posrečilo zlepiti pri nas "petrice" po vzoreu one, ki jo je imel v Moskvi in — kakor se je zdaj izkazalo — tudi v našem okraju med oficirji. Pravijo, da je imel še eno v H-ski guberniji. Teh pet izvoljencev je sedelo zdaj za skupno mizo in si tako spretno dajalo videz našnavadnejših ljudi, da jih ni mogel nihče spoznati. Bili so — to zdaj ni več skrivnost — predvsem Liputin, potem Virginskij sam, dolgoški Šmidov, brat gospe Virginske, Ljamščin in končno neki Tolčenko — čuden mož, ki je štel že svojih stiri deset let in slovel po globokem poznanju ljudstva, zlasti pa loarov in razbojnnikov; nalaže se je klatil po beznačilih (četudi ne samo zaradi narodopisnega študija) ter se ponatal med nami s slabo obleko, umazanimi škorji, pretkavim mežkavim obrazom in z narodno zavitim frazam. Ljamščin ga je že prejšnja leta parkrat privlekel k Stefanu Trofimoviču, ali na tistih večerih ni imel bogatkej uspeha. Služil je pri železničnih in se od časa do časa pojavljaval v mestu, posebno kadar je bil brez posla. Vseh teh pet prvoroditeljev se je bilo združilo v žarki veri, da pomenijo samo eno med stotinami in tisoči petorice, enakih njihovih in razsejanih po vsej Rusiji, da so ž njeni vred podrejeni mogočnemu, a tajnemu ostrednjemu mestu, ki je spet v organični zvezi z vesoljno evropsko revolucijo. Toda v žalost moram priznati, da se je med njimi že parkrat razodevala nešloga. Čeprav so namreč že spomladni pričakovali Pjotra Verhovenskega, napovedanega jim izprva po Tolkačenku in pozneje po Šigaljovu, čeprav so se nadeli ali od njega največje čudežev in so na njegov prv kile vse, nemudoma in brez najmanjje kritike stopili v krožek, vendar se je takoj po sečavljenju petorice vsem nekaj zamerilo: mislim, da zavno naglita, s katero so bili privoljeni. Načina jih je takrat plemenita sramežljivost, češ, nekaj nihče ne porče, da si niso upali, ali vendar bi bil moral. Pjotr Verhovenski emiti njih plemenito ravnanje ter jim povedati v plačilo kako najpoglavitnejšo skrivnost. Toda Verhovenski nikakor ni hotel utešiti pravične radiovednosti svojih privržencev in ni pripovedoval nicesar nepotrebnejšega; ravnal je z njimi vobči sila strogo in celo prezirno. To jih je odločno razdražilo, in člen Šigaljev je že podpihal tovariš, naj "zatevajo obračuna", seveda ne nočoj pri Virginskom, kjer je bilo zbranih toliko tuhij ljudi.

Kar se tiče tujcev, se mi kar dozdeva, da je obhajal zgoraj omenjene tene petorice sum, da sede med gosti Virginskega tudi člani kakih drugih, njim neznanih skupin, nstanovljenih v mestu po isti skriveni organizaciji Pjotra Verhovenskega, in je, končno vse zbrana družba sumničila drug drugega ter zavzemala drug pred drugim razne poze, kar je dajalo zborovanju dokaj zmeleno in deloma celo romantično lice. Nekaj navzočih je bilo seveda izven vsakega sumja; tako na primer aktiven major, bližnji sorodnik Virginskega, povsem nedolžen človek, ki ga sploh niso bili vabili ter je sam prišel k godovniku, tako da ga nikakor ni bilo moci odpraviti. No, Virginskij je bil vseeno brez skrbi, češ da je major "nezmožen ovditi", zakaj vselej svoji neumnosti se je vse žive dni najraja potikal po zbirališčih skrajnih liberalcev; sam ni čutil ž nujni, toda poslušal jih je silno red. In vrhutega je bil celo kompromitiran: slučajno so še v mladih letih cele skladnice "Kolokola" in proklamacij skozi njegove roke, in on, čeprav si jih še pogledati ni upal, bi bil vendar smatral za največjo podlost, če bi se bil branil razširjati jih; takšnih ljudi ne manjka na Ruskem niti dandanes. Ostali gostje so predstavljali deloma tip do žolč potlačenega žlahnegra samoljubja, deloma plemenitost prvega vzleta ognjevitve mladosti. Bilo je par nesterjev, med njimi petintrideseteletn hrom gimnazijski pedagog, sila strepen in neznanstveno častihlepen človek, in dvoje ali trije oficirjev. Eden, topniški praporček, se je zdel že deček; prav te dni je prišel naravnost le vojno šole, in dasi ni imel že nobenega znanja v mestu, je sedel s svinčnikom v roki pri Virginskem; v razgovor skoraj ni posegal, toda vsak hip si je pisal kaj v beležnico. Vsi so videli to, ali vsek se je delal, kakor da ga ne opaža. Tam je bil tudi pojavkujoči semenščenik, ki je z Ljamščinom podteknil knjigonoči nezramne fotografije, krepak fant z neprisilenimi in hkrati nezaupnimi manjrami, večnim lokavim smehljancem na ustnicah in obrazom polnem zmagoslavine, v šezi zaključene popolnosti. Bil je ne vem zakaj tudi sin našega župana, tisti pokvarjeni, zgodaj zavlačenog mladič, ki sem ga že omenil v zgodbi o poročnikovi ženici; molčal je ves večer. In končno so imeli v načinku še vročekrvnega, kuštravega osemnajstletnega gimnazijca, ki je sedel med njimi z mračnim obrazom mladeniča, užaljenega v svojem dobitku in očividno komaj prenašajočega "breve mladosti". Ta drobtinica je bil že načelnik samostojne gruže zarotnikov v višjem razredu gimnazije, kakor se je izkazalo pozneje v splošno začudenje. Skoraj bi bil pozabil Šatova; sedel je na zadnjem koncu mize, nekoliko zunaj vrste, gledal v tla in mračno molčal; kruh in čaj je odklonil, in žepice ni dal ves čas iz rok, kakor bi hotel s tem pokazati, da ni gost, marveč je prišel po opravkih ter vstane in pojde, kadar se mu zazdi. Nedaleč od njega se je vsehol Kirilov, molčec kakor on, samo da ni gledal v tla; narobe, sprepo je meril vsakogar, kadar je govoril, s svojim nepremičnim pogledom brez bleska ter poslušal vse brez najmanjje razburjenja ali začudenja. Nekateri gostje, ki ga še niso videli, so ga skrivaj zamišljeno opazovali. Bogye ali je vedela madam Virginskaja kaj o "petorici"? Mislim, da ji je mož vse zaupal. Študentka se ni udeleževala teh reči, toda ona je imela svojo skrb; hotela je ostati samo par dni, potem pa odriniti dalje in dalje, po vseh vsečiščenih mestih, da "trpi z ubogimi studenti ter jih vzdrami k protestu". S teho je vlačila več sto litografsiranega oklica, ki ga je bila menda sama napisala.

(Dalja prihodnja.)

Trgovec Sadko.

Ruska bajka o Miklavžu.

V Novgorodu je živel svoje dni trgovac, imenom Sadko. Imel je lepe darove od prirode: lep život, hitrost duha, trdnost značaja, in se en poseben dar, katerega mu je poklonila dobrotna Rojenica, dar petja. Pevati k strunam gosil je zato sladko, tako milo, da je bil začaran vsak, ki ga je slišal. Ni bilo čuda, da je lepa Marfa, hči novgorodskega posadnika (župana), v ljubezni do njega vzplnila. Čestokrat je zamaknjena slobola ob oknu pozno v noč, poslušajo pesni svojega ljubljencega Sadka, ki je vsako noč pod oknom svoje ljubice prenočeval.

All ni ljubezni brez zapreke. Oče Marfin izve za tajno ljubav in zaroti se pri bogorodici vladimirski, da Marfa ne da mlademu kupecu Sadku, dokler mu ta ne našteje pet tisoč suhih rubljev na mizo. To je bila silnsa zahteve od mladega zaljubljenca. Ko pride zopet pod okno, razoden in Marfa, da ji je prepovedano vsako občevanje z njim, da ni mislit poprej na srečno zvezo, dokler njenemu očetu ne našteje zahtevanih rubljev, da je njena roka obljubljena že mlademu pskovskemu posadniku, da pa hoče ona žakati, dokler Sadko pošte zahtevano sveto.

Kaj stori Mladi Sadko? Kar ima v stacuni, proda, z denarjem pak in z gosli ide v svet, iskat vred podrejeni mogočnemu, a tajnemu ostrednjemu mestu, ki je spet v organični zvezi z vesoljno evropsko revolucijo. Toda v žalost moram priznati, da se je med njimi že parkrat razodevala nešloga. Čeprav so namreč že spomladni pričakovali Pjotra Verhovenskega, napovedanega jim izprva po Tolkačenku in pozneje po Šigaljovu, čeprav so se nadeli ali od njega največje čudežev in so na njegov prv kile vse, nemudoma in brez najmanjje kritike stopili v krožek, vendar se je takoj po sečavljenju petorice vsem nekaj zamerilo: mislim, da zavno naglita, s katero so bili privoljeni. Načina jih je takrat plemenita sramežljivost, češ, nekaj nihče ne porče, da si niso upali, ali vendar bi bil moral. Pjotr Verhovenski emiti njih plemenito ravnanje ter jim povedati v plačilo kako najpoglavitnejšo skrivnost. Toda Verhovenski nikakor ni hotel utešiti pravične radiovednosti svojih privržencev in ni pripovedoval nicesar nepotrebnejšega; ravnal je z njimi vobči sila strogo in celo prezirno. To jih je odločno razdražilo, in člen Šigaljev je že podpihal tovariš, naj "zatevajo obračuna", seveda ne nočoj pri Virginskom, kjer je bilo zbranih toliko tuhij ljudi.

Kar se tiče tujcev, se mi kar dozdeva, da je obhajal zgoraj omenjene tene petorice sum, da sede med gosti Virginskega tudi člani kakih drugih, njim neznanih skupin, nstanovljenih v mestu po isti skriveni organizaciji Pjotra Verhovenskega, in je, končno vse zbrana družba sumničila drug drugega ter zavzemala drug pred drugim razne poze, kar je dajalo zborovanju dokaj zmeleno in deloma celo romantično lice. Nekaj navzočih je bilo seveda izven vsakega sumja; tako na primer aktiven major, bližnji sorodnik Virginskega, povsem nedolžen človek, ki ga sploh niso bili vabili ter je sam prišel k godovniku, tako da ga nikakor ni bilo moci odpraviti. No, Virginskij je bil vseeno brez skrbi, češ da je major "nezmožen ovditi", zakaj vselej svoji neumnosti se je vse žive dni najraja potikal po zbirališčih skrajnih liberalcev; sam ni čutil ž nujni, toda poslušal jih je silno red. In vrhutega je bil celo kompromitiran: slučajno so še v mladih letih cele skladnice "Kolokola" in proklamacij skozi njegove roke, in on, čeprav si jih še pogledati ni upal, bi bil vendar smatral za največjo podlost, če bi se bil branil razširjati jih; takšnih ljudi ne manjka na Ruskem niti dandanes. Ostali gostje so predstavljali deloma tip do žolč potlačenega žlahnegra samoljubja, deloma plemenitost prvega vzleta ognjevitve mladosti. Bilo je par nesterjev, med njimi petintrideseteletn hrom gimnazijski pedagog, sila strepen in neznanstveno častihlepen človek, in dvoje ali trije oficirjev. Eden, topniški praporček, se je zdel že deček; prav te dni je prišel naravnost le vojne šole, in dasi ni imel že nobenega znanja v mestu, je sedel s svinčnikom v roki pri Virginskem; v razgovor skoraj ni posegal, toda vsak hip si je pisal kaj v beležnico. Vsi so videli to, ali vsek se je delal, kakor da ga ne opaža. Tam je bil tudi pojavkujoči semenščenik, ki je z Ljamščinom podteknil knjigonoči nezramne fotografije, krepak fant z neprisilenimi in hkrati nezaupnimi manjrami, večnim lokavim smehljancem na ustnicah in obrazom polnem zmagoslavine, v šezi zaključene popolnosti. Bil je ne vem zakaj tudi sin našega župana, tisti pokvarjeni, zgodaj zavlačenog mladič, ki sem ga že omenil v zgodbi o poročnikovi ženici; molčal je ves večer. In končno so imeli v načinku še vročekrvnega, kuštravega osemnajstletnega gimnazijca, ki je sedel med njimi z mračnim obrazom mladeniča, užaljenega v svojem dobitku in očividno komaj prenašajočega "breve mladosti". Ta drobtinica je bil že načelnik samostojne gruže zarotnikov v višjem razredu gimnazije, kakor se je izkazalo pozneje v splošno začudenje. Skoraj bi bil pozabil Šatova; sedel je na zadnjem koncu mize, nekoliko zunaj vrste, gledal v tla in mračno molčal; kruh in čaj je odklonil, in žepice ni dal ves čas iz rok, kakor bi hotel s tem pokazati, da ni gost, marveč je prišel po opravkih ter vstane in pojde, kadar se mu zazdi. Nedaleč od njega se je vsehol Kirilov, molčec kakor on, samo da ni gledal v tla; narobe, sprepo je meril vsakogar, kadar je govoril, s svojim nepremičnim pogledom brez bleska ter poslušal vse brez najmanjje razburjenja ali začudenja. Nekateri gostje, ki ga še niso videli, so ga skrivaj zamišljeno opazovali. Bogye ali je vedela madam Virginskaja kaj o "petorici"? Mislim, da ji je mož vse zaupal. Študentka se ni udeleževala teh reči, toda ona je imela svojo skrb; hotela je ostati samo par dni, potem pa odriniti dalje in dalje, po vseh vsečiščenih mestih, da "trpi z ubogimi studenti ter jih vzdrami k protestu". S teho je vlačila več sto litografsiranega oklica, ki ga je bila menda sama napisala.

(Dalja prihodnja.)

in zmuden začpi. Pri sebi ni nič, razen svojih zlatih gosli. Ko se Sadko prebudi, vidi se na dnu jezera v palaci morskega carica. Stene so bile zelenega amaradga. Car se sedel na zvišenem prestolu; poleg njega je sedela carica morska. Car je bil star mož, carica mlada kot mlajši; car je nosil dolgo belo brado, carica dolge rumenozlate lasje, ki so ji pokrivali rame in pleča. Ko Sadko zgleda morskega cara, globoko se mu pokloni, car